

Národní knihovna České republiky - Slovanská knihovna

Muzeum osvobozenického boje Ukrajiny

K 80. výročí založení

Sborník příspěvků z konference

(Praha, 12.-14. října 2005)

Sestavila Dagmar Petišková

Praha 2006

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Muzeum osvobozenického boje Ukrajiny v Praze - Ztráty a nálezy (2005 : Praha, Česko)
Muzeum osvobozenického boje Ukrajiny : k 80. výročí založení : sborník příspěvků
z konference : (Praha, 12.-14. října 2005) / sestavila Dagmar Petišková. -- 1. vyd. -- Praha:
Národní knihovna ČR - Slovanská knihovna, 2006. -- (Publikace Slovanské knihovny ; 54)
Český, anglický a ukrajinský text
ISBN 80-7050-502-8

069 * 94(=161.2) * 314.15-026.44 * 323.172 * (477) * (437.3)

- Muzej vyzvol'noji borot'by Ukrajiny v Prazi
- muzea -- Česko
- Ukrajinci -- Česko
- emigrace a imigrace -- Ukrajina
- hnutí za nezávislost -- Ukrajina
- sborníky konferencí

069 - Muzea. Muzeologie. Muzejnictví. Výstavy

Pořadatelé konference *Muzeum osvobozenického boje Ukrajiny v Praze. Ztráty a nálezy*,
konané 12.-14. října 2005 v Praze: Slovanská knihovna, Česká asociace ukrajinistů,
Velvyslanectví Ukrajiny v ČR, Ukrajinská iniciativa v ČR, Sdružení Ukrajinek v ČR

Організатори конференції *Музей визвольної боротьби України в Празі. Втрати і
знахідки*, що відбулася 12-14 жовтня 2005 року в Празі: Слов'янська бібліотека, Чеська
асоціація українців, Посольство України в ЧР, Українська ініціатива в ЧР та
Об'єднання українок в ЧР

Organisers of the conference *The Museum of the Struggle for Liberation of Ukraine in
Prague. Lost and Found* held in Prague on October 12–14, 2005: the Slavonic Library, Czech
Association of Ukrainian Scholars, Ukrainian Embassy in the Czech Republic, Ukrainian
Initiative in the Czech Republic, Association of Ukrainian Women in the Czech Republic

V příspěvcích sborníku zachováváme jazykovou úpravu autorů.

У збірнику збережено мову авторського рукопису.

As to the spelling, we respect a choice of the contributors.

© Národní knihovna ČR, 2006

ISBN 80-7050-502-8

OBSAH

Привітальні листи	9
Úvodem • Вступне слово • Foreword	13
Mykola MUŠINKA Muzeum osvobozeneckého boje Ukrajiny v Praze (1925-1948). Dějiny a současné rozmístění jeho fondů	25
Patricia KENNEDY GRIMSTED Soviet Retrieval of the “Prague Ukrainian Archives”	53
Геннадій БОРЯК Проект “Зведений каталог Празьких архівів”: методика виявлення та реєстрації	67
Марина ПАЛІЄНКО Актуальні проблеми реконструкції документальної колекції Музею Визвольної Боротьби України (за матеріалами ЦДАВО і ЦДАГО України)	73
Тетяна БОРЯК До питання атрибуції збірки фотодокументів МВБУ та УІК (за матеріалами ЦДАВО та ЦДКФФА України)	91
Олександр ЛУЖНИЦЬКИЙ Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет та фонди бібліотеки визвольної боротьби в Празі	101

Володимир БОЙКО Пам'ятки українського війська: втрати і спадок	113
Роман ЛУБКІВСЬКИЙ Пам'ятки не горять: до концепції формування національної програми щодо збереження свідчень визвольної боротьби України	127
Микола ШАФОВАЛ, Роман ЯРЕМКО Історична пам'ять як елемент національної ідентичності. Українська перспектива	135
Богдан ЧАЙКОВСЬКИЙ Музей Визвольних Змагань у Львові	145
Оксана ПЕЛЕНСЬКА Образотворча україніка у збірці Музею Визвольної Боротьби України в Празі: спроба реконструкції	157
Mária ŇASNAJOVÁ Слідами фондів Музею Визвольної Боротьби України в Празі, які потрапили до Крайового Музею в Пряшеві	183
Miroslav SOPOLIGA Доля збірок Музею Визвольної Боротьби України в Празі, вивезених на Пряшівщину	189
Микола ЧАБАН Засновники Музею Визвольної Боротьби України в Празі із Січеславщин (Василь Біднов, Євген Вировий, Дмитро Дорошенко та ін.)	195

Анатолій ТРЕМБІЦЬКИЙ Празький період діяльності Володимира Січинського – засновника та активного діяча Музею Визвольної Боротьби України (1925-1943)	221
Олена БОРЯК До історії діяльності вчених-етнологів у Празі міжвоєнного періоду	237
Бланка ЄРЖАБКОВА Директор Музею Визвольної Боротьби України в Празі проф. Дмитро Антонович як педагог і просвітянський діяч	251
Алена МОРАВКОВА Василь Онуфрієнко	263
Євген ПАРАНЮК Спогади про зустріч у Празі	271
Симон НАРІЖНИЙ Професор Д. В. Антонович	277
Ilustrační doprovod	283
Autoři příspěvků	289
Seznam vybraných zkratek	291
Jmenný rejstřík	293

Úvodem

Od počátku 90. let minulého století se Slovanská knihovna v Praze systematicky věnuje bádání v tematice činnosti ruské, ukrajinské a běloruské emigrace jak na území meziválečné Československé republiky, tak i v celé Evropě. Snaží se zlepšit dostupnost a informovanost o svých rozsáhlých sbírkách knih a periodik s emigrantskou tematikou. Zpracovává dokumenty z fondu speciálních sbírek, které se vztahují k problematice emigrace, a zpřístupňuje informace o těchto sbírkách. Kromě toho Slovanská knihovna (často ve spolupráci s dalšími českými i zahraničními institucemi) vydala několik odborných tematických studií či bibliografických prací.

Za uplynulých 16 let se v prostorách Klementina, kde Slovanská knihovna sídlí, uskutečnil bezpočet odborných akcí týkajících se nejrozmanitějších témat spojených s emigrací – od rozsáhlých, několikadenních mezinárodních konferencí až po drobná několikahodinová kolokvia a prezentace knih. První velkou akcí tohoto typu, na níž se organizačně podílela Slovanská knihovna, byla rozsahem dosud nepřekonaná konference *Ruská, ukrajinská a běloruská emigrace mezi světovými válkami v Československu* konaná v roce 1995. Její průběh dokumentuje dvousvazkový sborník příspěvků. Na ni navázaly již konkrétněji zaměřené akce, které se zabývaly například problematikou Ukrajinské svobodné univerzity (v roce 1996), odkazem činnosti a životními osudy Dmytra Čyževského (2002), Mariny Cvetajevové (2002) nebo aktivitami Ukrajinského studia výtvarných umění (2003). Všechny tyto akce byly doprovozeny vydáním sborníku přednesených příspěvků.

Sborník, který právě otevíráte, představuje logické pokračování všech výše naznačených snah a aktivit Slovanské knihovny. Kniha je souborem příspěvků přednesených v rámci mezinárodní konference *Muzeum osvobozeného boje Ukrajiny v Praze. Ztráty a nálezy* konané v říjnu 2005 v Praze. Za účasti takřka třiceti badatelů z Čech, Slovenska, Ukrajiny, Německa a Spojených států amerických byla podrobně analyzována činnost,

personální složení, sbírkotvorné aktivity a osudy sbírek této největší ukrajinské emigrantské organizace v meziválečném Československu. Konferenci doprovázely dvě tematické výstavy. První z nich byla rozsáhlá výstava *Muzeum osvobozenického boje Ukrajiny v Praze. Ztráty a nálezy*, kterou připravila externí spolupracovnice Slovanské knihovny Oksana Pelenska za spolupráce Národního archivu České republiky a Státního okresního archivu Nymburk – Lysá nad Labem. Druhou doprovodnou výstavu *Ukrajinská literární emigrace v meziválečném Československu* připravila Alena Morávková.

V rámci akce byly představeny tři tematické publikace. První z nich byla kniha americké badatelky Patricie Kennedy Grimsted „*Praž'ki archivy*“ u Kyjevi ta Moskvi: *povojenni rozšuky i vyvezennja emihracijnoji archivnoji Ukrajiny*, která zmapovala přesun archivních materiálů muzea po jeho zrušení a jejich osudy v ruských a ukrajinských archivech. Druhou knihou byla studie slovenského historika a etnologa Mikuláše Mušinky *Muzeum osvobozenického boje Ukrajiny v Praze a osudy jeho fondů = Muzej vyzvol'noji borot'by Ukrajiny v Prazi ta dolja joho fondiv*, kterou vydala v české i ukrajinské mutaci Ukrajinská iniciativa v České republice. Svou knihu nazvanou *Ukrajins'kyj portret na tli Prahy: ukrajins'ke mystec'ke seredovyšče v mižvojennij Čecho-Slovaččyni* představila rovněž Oksana Pelenska. Ta ve své práci vydané Slovanskou knihovnou a společností Naukove tovarystvo im. Ševčenka v New Yorku mapuje umělecké aktivity ukrajinské emigrantské diaspory v meziválečném Československu. Především však formou podrobného katalogu představuje nedávno nalezenou a katalogizovanou rozsáhlou kolekci uměleckých prací ukrajinských emigrantů. Tato sbírka pochází původně právě z Muzea osvobozenického boje Ukrajiny, po druhé světové válce však byla převedena do vlastnictví Slovanské knihovny. Na své znovuobjevení čekala v jejích depozitářích více než padesát let.

Konference by se nikdy neuskutečnila bez finanční podpory firem Seneca, s.r.o. a Ostap. Na přípravě se dále podílela Česká asociace ukrajinistů, Sdružení Ukrajinek v České republice,

Ukrajinská iniciativa v České republice a Velvyslanectví Ukrajiny v České republice. Jejich pomoc umožnila úspěšný průběh akce. Výsledky konference tak mohly zasadit další střípek do složité mozaiky emigrantského tématu a přispět k dalšímu šíření poznání o mimořádně rozsáhlém a významném fenoménu, jakým aktivity meziválečné ruské, ukrajinské a běloruské emigrace v meziválečném Československu byly.

PhDr. Lukáš Babka
ředitel Slovanské knihovny